

"Kwestia smaku". Czy miejskie jedzenie jest dobre dla ptaków?

Proces urbanizacji postępuje niezwykle szybko, wchłania naturalne siedliska przyrodnicze i zmienia ich strukturę, pozostawiając krajobraz zdominowany przez sztuczne środowisko miejskie. Chociaż życie w mieście jest atrakcyjne dla wielu osób, zanieczyszczenie środowiska, zwiększanie gęstości zabudowy, czy korki negatywnie wpływają na jego jakość. Świadomość tych niedogodności może sprawić, że pomimo licznych wygod mieszkańcy miast często zastanawiają się nad tym, czy miejsce ich zamieszkania jest rzeczywiście optymalne.

Tego typu dylematy nie są obce również w świecie zwierząt. Badania wskazały, że na przykład ptaki rozmaicie reagują na wyzwania obecne w środowisku miejskim. Ich zdolność do radzenia sobie z nieznanymi wcześniej czynnikami środowiskowymi jest decydującym czynnikiem wpływającym na ich przeżywalność w mieście. Środowisko miejskie znacznie różni się od naturalnego i wiejskiego, szczególnie jeśli chodzi o występowanie nowych, wcześniej nieznanymi bodźców. Problemem dla zwierząt w mieście mogą być odmienne warunki pogodowe, nowe społeczności drapieżników, jak również zwiększone poziomy zanieczyszczenia dźwiękiem, światłem, oraz tak ostatnio alarmujące zanieczyszczenie powietrza. Możliwe zatem, że decyzja ptaków o zamieszkaniu w miastach może być zdeterminowana przez dostępność pokarmu. W istocie, jako pierwsze znikają z przestrzeni miejskiej gatunki wrażliwe, natomiast miasta kolonizują gatunki synantropijne z łatwością adaptujące się do nowego typu pożywienia. Mało tego, wydaje się, że ze względu na liczne występowanie radzą sobie nawet lepiej niż w obszarach naturalnych! Istnieje również strategia pośrednia, która charakteryzuje gatunki zamieszkujące równie chętnie środowiska naturalne, jak i zurbanizowane. Aby zbadać zdolność adaptacji do środowiska miejskiego należy szukać właśnie takich gatunków.

Duża część naszej wiedzy w tej kwestii pochodzi z badań nad dwoma małymi ptakami wróblowymi: sikorą bogatką (*Parus major*) i sikorą modrą (*Cyanistes caeruleus*). Ptaki te są dobrze znane z możliwości zmiany diety z opartej na owadach w sezonie lęgowym, na dietę bazującą na ziarnach w okresie zimowym (produkty często dostarczane w karmnikach). Poprzednie badania podkreślały silną zmienność cech życiowych pomiędzy ptakami wiejskimi a miejskimi, przy czym zmienność ta objawiała się w obniżeniu sukcesu lęgowego w populacjach zamieszkujących miasta. Ponieważ zasoby żywności są niezwykle istotne dla sukcesu reprodukcyjnego istnieje możliwość, że to właśnie one odpowiadają za zaobserwowane różnice. Niemniej jednak, zrozumienie kluczowych mechanizmów, które mogą modyfikować dostępność pokarmu w gradiencie urbanizacji pozostaje kwestią otwartą. Co więcej, brakuje też wystarczającej wiedzy na temat wpływu pożywienia dostarczanego przez ludzi na wysiłek reprodukcyjny w dzikich populacjach zwierząt. Miłośnicy ptaków często uzupełniają karmniki pełni najlepszych intencji, ale właśnie to może się okazać przyczyną obniżonego sukcesu reprodukcyjnego u ptaków w miastach. Nasz projekt jest okazją do rozwiązania tej kwestii.

Naszym głównym celem jest scharakteryzowanie naturalnych i dostarczanych przez ludzi zasobów pożywienia i ich wpływu na sukces reprodukcyjne ptaków w gradiencie urbanizacji. Badanie będzie się odbywać w populacji sikor gniazdujących w budkach lęgowych na ośmiu terenach badawczych w obrębie Warszawy. Przy pomocy kamer zainstalowanych w budkach lęgowych przeanalizujemy, czy naturalna dostępność żywności (stawonogi) w pobliżu budki lęgowej znajduje odzwierciedlenie w diecie młodych ptaków. Sprawdzimy też, czy „sztuczne” pożywienie (w karmnikach) wpływa na kondycję rodziców i częstotliwość karmienia ich piskląt. Nasze badania przyczynią się do lepszego zrozumienia wpływu miast na ekologię i zachowania zwierząt, co jest niezwykle ważne w dobie szybko rozwijających się osiedli miejskich. Podsumowując, dzięki monitorowaniu populacji sikor na gradiencie urbanizacji, nasz projekt pozwoli (i) ustalić, co ptaki jedzą w mieście, oraz (ii) zbadać wpływ pokarmu zarówno naturalnego jak i dostarczanego ptakom przez ludzi na ich kondycję oraz sukces reprodukcyjny..